

Iskratel od ponudnika komunikacijskih rešitev do digitalizatorja družbe

Intervju Željko Puljić, glavni direktor Iskratela, o tem, na katerih področjih podjetje vidi priložnost za rast

Med prvim valom epidemije covid-19 je Iskratel sklenil dogovor o strateškem sodelovanju z globalno tehnološko družbo S&T, ki mu bo prinesel večji interni trg, sinergije na področju portfelja produktov in rešitev ter omogočil lažji vstop na nove, predvsem trge EU. Glavni direktor Iskratela Željko Puljić je v intervjuju pojasnil, kje vse vidijo priložnosti za rast. Pravi, da pri proizvodnih storitvah vidi možnost širitve predvsem v medicinskem segmentu, saj jim pridobitev medicinskega standarda za proizvodnjo ISO 13485 omogoča proizvodnjo elektronskih komponent za vgradnjo v medicinske pripomočke.

MARJANA KRISTAN FAZARINIC

Kako ocenjujete letošnje leto, zaznamovano s koronavirusom, in kako ste se odzvali na te nepričakovane izzive? Kakšni bodo letošnji poslovni rezultati?
Čez nekaj dni bomo leto 2020 gledali v hrbet, ampak ostaja sled, ki je do zdaj ni poznal nihče, ne v poslovnem ne v družbenem življenju. Skoraj deset mesecev se navajamo na novo realnost, se prilagajamo, spreminjamo način življenja, druženja in dela; in to vedno v iskanju boljših rešitev in ukrepov za omejitev epidemije in izvajanje poslovnih aktivnosti.

Leto 2020 bomo končali s približno 15 odstotkov nižjimi prihodki kot lansko, z okoli 93 milijoni evrov prihodkov in slabšim rezultatom iz poslovanja od načrtovanega. Kakšen točno bo, bo jasno šele v drugi polovici januarja, saj sta zadnja dva meseca v letu za nas vedno najintenzivnejša, upoštevati pa je treba tudi negativne tečajne razlike. Takrat se tudi vsi projekti v regiji, predvsem v Ruski federaciji in nekaterih državah CIS (Skupnost neodvisnih držav), kot so Kazahstan, Azerbajdžan in Uzbekistan, še končujejo.

Kakšni so načrti za prihodnja leta, tudi glede na to, da ste letos v času epidemije sklenili dogovor o prevzemu z globalno tehnološko družbo S&T?

Sam si bom leto 2020 zapomnil po dveh velikih spremembah: ena je življenje in delo s koronavirusom, druga pa sklenjeni dogovor o strateškem partnerstvu s S&T. Velik dosežek je bil, da smo med prvim valom koronavirusa, ko so bili močno omejeni fizični in poslovni stiki, poleg tega pa še nismo imeli nobenih izkušenj z izzivi epidemije, sklenili dogovor o strateškem sodelovanju s S&T. Skupina S&T nam bo zagotovila večji interni trg, sinergije na področju portfelja produktov in rešitev ter omogočila lažji vstop na nove trge, predvsem zahodne Evrope. Obenem bomo finančno in poslovno odpornejši proti globalnim ter tehnološkim, tržnim in finančnim vplivom in tveganjem. Po drugi strani Iskratel

Iskratel je postal stebel nove divizije v skupini S&T ter kompetenčni center za tehnologijo 5G, industrijske rešitve IoT, kritične komunikacije in tehnološke zveze, pravi Željko Puljić, glavni direktor Iskratela. FOTO JOŽE SUHADOLNIK

ohranja lastni produktni portfelj, ime in blagovno znamko, prodajno mrežo in proizvodno linijo.

Iskratel je stebel nove komunikacijske divizije znotraj skupine S&T, saj te dejavnosti v svoji organiziranosti niso imeli tako razvite. Smo tudi kompetenčni center za tehnologijo 5G, industrijske rešitve IoT (ang. Internet of Things – internet stvari), kritične komunikacije in tehnološke zveze. Če vse skupaj seštejemo, je jasno, da ne moremo ostati na sedanji ravni, zato je načrt za prihodnje leto 121 milijonov evrov prihodkov in bistveno izboljšanje vseh poslovnih kazalnikov; poslovni izid naj bi bil na ravni okoli pet milijonov evrov in EBITDA na ravni 8,5 milijona evrov.

Kje vse še vidite priložnosti za rast?

Največ v segmentu digitalizacije in rešitev interneta stvari za industrijske vertikale, temu sledijo še varna in pametna mesta ter skupnosti. V Ruski federaciji imamo veliko projektov na področju varnih mest in počasi se ta koncept varnosti širi v koncept pametnih mest. V Evropi in na drugih trgih pa je obratno – iz pametnih senzorjev in na primer pametnega transporta, razsvetljave in podobnih elementov se ustvarjajo pametna mesta kot tržni segment.

Iskratel je poleg tega zelo močan tudi na širokopasovni optični infrastrukturi. Časi koronavirusa so pokazali ozka grla v digitalni infrastrukturi posameznih držav, pri delu in šoli na daljavo pa se je pokazalo, da vsa gospodinjstva niso povezana na širokopasovno infrastrukturo, zlasti optično ne. In v tem segmentu imamo širok spekter produktov in rešitev.

Prihodnje leto pričakujemo še nekaj infrastrukturnih projektov v Sloveniji, predvsem na področju železniške in cestne infrastrukture ter energetike. Tudi v tujini imamo nekaj projektov; že zdaj se veliko ukvarjamo z gradnjo celotne optične infrastrukture v Ukrajini in pridobivamo večji projekt v Uzbekistanu.

S&T je eden vodilnih dobaviteljev tehnologij na področju pametnih tovarn oziroma industrije 4.0 ter interneta stvari na globalnem trgu, ki zahtevajo veliko inovativnih razvojnih rešitev. Koliko boste za razvojne projekte namenili v prihodnjih letih?

Če hočeš imeti visoko inovativnost ter lastne produkte in rešitve, moraš gledati na našo raven prometa za razvoj nameniti približno od 15 do 20 milijonov evrov na leto. To za prihodnja tri leta tudi načrtujemo, leta 2021 naj bi investirali okoli 17 milijonov evrov, v prihodnjih letih pa naj bi ta znesek še nekoliko zvišali. Skupina S&T za razvoj namenimo okoli 10 do 12 odstotkov prihodkov, kar glede na njihov promet pomeni od 120 do 140 milijonov evrov na leto. Za letos je imela, brez Iskratela, načrtovanih za 1,2 milijarde evrov pri-

hodkov. Kot že rečeno, bo naša letošnja realizacija okoli 93 milijonov evrov, prihodnje leto pa okoli 120 milijonov evrov prihodkov.

Sredi maja ste v proizvodnem obratu v Kranju postavili testno omrežje 5G, s čimer bo omogočen razvoj novih poslovnih modelov. Kako se je v tem času izkazala vaša pametna tovarna in testiranje pametne infrastrukture 5G? Kaj vse omogoča?

Zdi se mi, da tehnologijo 5G in na njej bazirane rešitve, storitve ter poslovne modele vsakdo razume malo po svoje. Vzrok za to vidim predvsem v tem, da smo vsi na začetku neke poti, da so potrebna velika vlaganja v razvoj, ne samo v tehnologijo, ampak tudi v nova znanja, poslovno in procesno analitiko, kadre, skratka, v pripravo celotnega družbenega in poslovnega okolja na nove vzorce delovanja in življenja. Kdor bo to prej doumel, bo v prednosti. Zato smo v Iskratelju začeli dovolj zgodaj, da ne bi zaostajali za konkurenco, in postavili infrastrukturo 5G v proizvodni hali – testiramo jo in implementiramo upravljanje določenih proizvodnih pro-

Skoraj deset mesecev se navajamo na novo realnost, se prilagajamo, spreminjamo način življenja, druženja in dela.

cesov praktično v realnem času, in to zaradi zelo visokih prenosnih hitrosti, ki jih omogoča tehnologija 5G. Tudi avtonomnost v prometu bo omogočena zato, ker so hitrosti prenosa takojšnje in ni nobenih zakasnitvev. Tudi to zdaj testiramo in uvajamo v naše proizvodne procese, kjer so določeni senzori na proizvodnih linijah pa tudi deli proizvodne linije medsebojno povezani in del proizvodnje krmilijo.

Vendar to ni edini projekt, v katerem sodeluje Iskratel. Lani smo začeli dveletno sodelovanje v konzorciju za vzpostavitev kritične komunikacijske infrastrukture 5G, katerega konkretna rešitev bo nova generacija dispečerskih funkcij. To pomeni tako v prometu, v klicnih centrih, v določenih službah, kot so policija, vojska, nujni klici, na primer 112, in podobno. Osredotočamo se na razvoj novega produkta in novega koncepta dispečerskih funkcij. V konzorciju so še Telekom Slovenije, Ericsson kot tehnološki partner in še nekaj drugih manjših slovenskih partnerjev. Projekt pa bo končan do konca prihodnjega leta.

Na katera nova področja in trge boste še širili svoje storitve oziroma opremo? Kateri so ključni strateški trgi ter kateri trg je največji izziv?

Sedanji trgi, predvsem Iskratelova prisotnost v Ruski federaciji, na trgih CIS (Kazahstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Azerbajdžan) in Adriatica, za nas predstavljajo pomembno poslovno imetje. Zato jih v nobenem primeru ne bomo in ne smemo zanemariti, tudi v kontekstu načrtov o novih trgih ne. Kljub temu pa prihodnje leto načrtujemo vstop na trge regije DACH (Nemčija, Avstrija, Švica) in skozi notranji trg skupine S&T na trg držav EU. Ampak ob tem načrtujemo najmanj zadržati, in če bo mogoče, tudi povečati tržni delež na naših sedanjih trgih.

Prihodnje leto odpiramo tudi predstavništvo v Nemčiji, najverjetneje v Münchnu, s poudarkom na ponudbi optične širokopasovne opreme in proizvodnih storitev, predvsem v medicinskem segmentu, kjer smo pridobili tudi medicinski standard za proizvodnjo ISO 13485. Zanj je bilo treba izpolniti kar nekaj zahtevnih pogojev. To nam omogoča, da proizvajamo elektronske komponente za vgradnjo v medicinske pripomočke. Na tem področju je kar nekaj ponudnikov z idejami in produkti, ki nimajo zagotovljene lastne proizvodnje, zato mi zanje proizvedemo zelena elektronska vezja in komponente, ki jih potem vgrajujemo v medicinsko opremo.

Podjetje ima veliko izkušenj pri izvedbi projektov digitalizacije, ki je osnova za pametna mesta in skupnosti. Kateri so vaši najpomembnejši projekti?

Desetletje, ki je pred nami, do leta 2030, bo dekada digitalizacije vsega okrog nas. Povezalo se bo na milijarde naprav, strojev, senzorjev, tehnologija 5G in verjetno tudi že 6G pa bosta omogočala vse hitrejša povezave. Rojeva se nova generacija digitalne infrastrukture. Skupina S&T in Iskratel v ospredje strateških usmeritev do leta 2030 postavljamo digitalizacijo; skupina bo nosilec in gonilo digitalizacije industrije ter poslovne sfere in družbe. Iskratel pa je že prepoznan kot digitalizator predvsem v segmentu varnih in pametnih mest, transporta in energetike. Ne nazadnje smo v Sloveniji tudi sokreator in nosilec koncepta pametne tovarne.

Zdaj nas čaka še prestrukturiranje portfelja produktov in rešitev, ki so izključno orientirane na digitalizacijo industrijskih vertikal. Mi »napadamo« transport, energetiko in vse, kar je pametno. Menim, da se bomo po letu 2025 že pogovarjali o tehnologiji 6G, ki bo po mojem osebnem mnenju bolj prevladala kot 5G ter postala za celo desetletje ali 15 let nosilec nove digitalne infrastrukture. Preizkušajo jo že globalni tehnološki velikani, kot so, Nokia, Ericsson, Huawei ..., skratka, vsi veliki igralci, vedeti pa je treba, da traja približno od pet do sedem let, da nekatere tehnologije lahko standardiziraš in implementiraš. In ravno ko jo implementiraš, se pojavi nek nova.